

หนังสือสำหรับค้นคว้าอ้างอิง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ป๋ายายเลน

และชุมชนป๋ายายเลนที่บ้านยี่สาร

พิเชษฐ์ เดชพิว

 IMAC EDUCATION

หนังสือสำหรับค้นคว้าอ้างอิง

ป้าชายเลน

และชุมชนป้าชายเลนที่บ้านยี่สาร

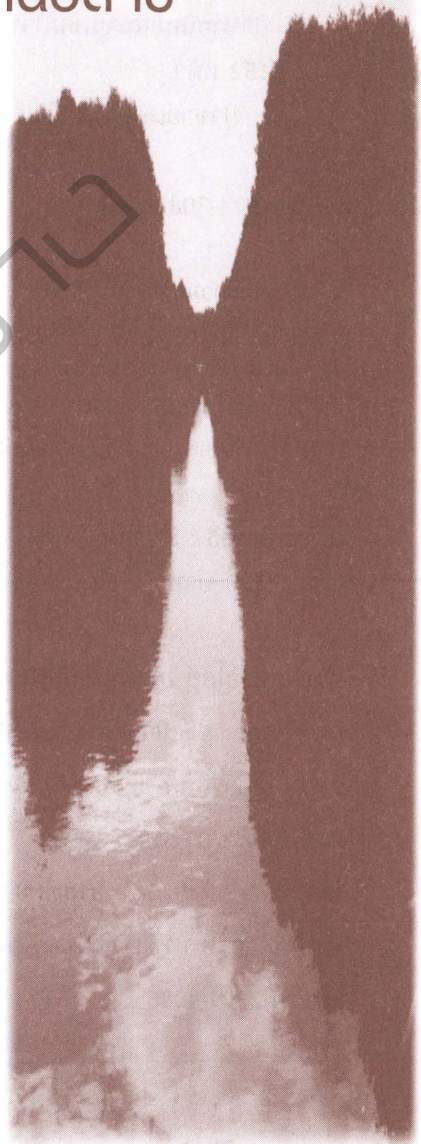
สำหรับ

บุคคลทั่วไป และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

สาระที่ 2 : ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.2 : เข้าใจความสำคัญของ
ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้
ทรัพยากรธรรมชาติในระดับ
ท้องถิ่น ประเทศ และโลก
นำความรู้ไปใช้ในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและ
ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่าง
ยั่งยืน

พิเชษฐ์ เดชพิว

ป้าขายเลนและชุมชนป้าขายเลนที่บ้านยี่สาร

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พิเศษฐ์ เดชผิว.

ป้าขายเลนและชุมชนป้าขายเลนที่บ้านยี่สาร.-- กรุงเทพฯ : แม็ค, 2546.

152 หน้า.

1. ป้าขายเลน. I. ชื่อเรื่อง.

333.918

ISBN : 974-308-972-1

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

บริษัทหอสงวนลิขสิทธิ์ ห้ามมิให้ผู้ใดนำส่วนหนึ่งส่วนใด หรือตอนหนึ่งตอนใด
ของเนื้อเรื่อง ภาพประกอบและอื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ไปทำการคัดลอก
โดยวิธีพิมพ์ดีด เรียงตัว อัดสำเนา ถ่ายฟิล์ม ถ่ายเอกสาร
พิมพ์โดยเครื่องจักร หรือวิธีการอื่นใดเพื่อนำไปแจก จำหน่าย

สงวนลิขสิทธิ์ : มีนาคม 2546

ราคา 130 บาท

จัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

การสั่งซื้อ : ส่งธนาคัติสั่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว ในนาม อาจารย์พีระ พนาสุภน

9/99 อาคารแม็ค ขอยลาดพร้าว 38 ถนนลาดพร้าว แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร. 0-2938-2022-7 แฟกซ์ 0-2938-2028

พิมพ์ที่ : บริษัท พงษ์วรินการพิมพ์ จำกัด

โทร. 0-2399-4525

คำนำ

“ป้าขายเลนและชุมชนป้าขายเลนที่บ้านยี่สาร” เป็นหนังสือค้นคว้าอ้างอิงกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 2 : ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม มาตรฐาน ว 2.2 เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย ป้าขายเลน ประวัติการค้นพบป้าขายเลน ป้าขายเลนในประเทศไทย ระบบนิเวศป้าขายเลน ปัจจัยสิ่งแวดล้อมป้าขายเลน ความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากป้าขายเลน สถานการณ์ป้าขายเลน ชุมชนป้าขายเลนบ้านยี่สาร การเฝ้าระวังจากโครงการให้สัมปทานทำไม้ป้าขายเลนในประเทศไทยและการใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในการดูแลป้าขายเลน

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือป้าขายเลนและชุมชนป้าขายเลนที่บ้านยี่สาร จะเป็นประโยชน์แก่การค้นคว้าอ้างอิงเพื่อสร้างเสริมความรู้ทางวิทยาศาสตร์ให้ลุ่มลึกและกว้างขวาง ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อย่างเต็มที่

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

สารบัญ

บทนำ.....	7
มาทำความรู้จักป่าชายเลนกันก่อน.....	10
★ ป่าชายเลน.....	10
★ ประวัติการค้นพบป่าชายเลน	13
★ ป่าชายเลนมีอยู่ที่ไหนบ้าง	15
- แผนที่โลกแสดงการกระจายตัวของป่าชายเลน	16
- ตารางแสดงพื้นที่ป่าชายเลนของประเทศต่างๆ	17
- ป่าชายเลนในประเทศไทย	18
- แผนที่ป่าชายเลนในประเทศไทย.....	19
★ ระบบนิเวศป่าชายเลน	20
- กิจกรรมที่สำคัญในระบบนิเวศป่าชายเลน	20
- พันธุ์ไม้ในป่าชายเลน	24
- สัตว์ในป่าชายเลน	27
★ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน	29
- ภูมิประเทศชายฝั่ง.....	29
- ภูมิอากาศ.....	30
- น้ำขึ้นน้ำลง.....	36
- คลื่นและกระแสน้ำ	36
- ความเค็มของน้ำ.....	37

- ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ	37
- ดิน.....	38
- ธาตุอากาศ.....	38
★ ความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน	40
- ความสำคัญของป่าชายเลน	40
- การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน	43
★ กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อป่าชายเลน	45
★ สาเหตุของการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน	50
★ ผลกระทบจากการทำลายป่าชายเลน.....	52

สถานการณ์ป่าชายเลน..... 58

★ สถานการณ์ป่าชายเลนในประเทศไทย.....	58
★ สถิติป่าชายเลนในประเทศไทย	60
★ ป่าชายเลนจังหวัดสมุทรสงคราม	64

ยี่สาร : ชุมชนกับป่าชายเลน..... 71

★ ประวัติชุมชนและลักษณะทางกายภาพ	71
★ การตั้งบ้านเรือนและการปรับตัวของชุมชน	76
★ ประวัติการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน	78
★ ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อ	84
★ มิติทางสังคมวัฒนธรรมในกระบวนการปลูกป่าและเผาถ่าน	86
★ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการแพร่หลายของการทำนาทุ่ง กุลาดำ.....	94

การเผาถ่านจากไม้ไผ่กองกาง.....	104
★ พัฒนาการการทำสวนป่าและเผาถ่าน	106
★ การทำสวนป่ากองกางที่บ้านยี่สาร	108
★ ขั้นตอนการทำสวนป่ากองกางและการเผาถ่าน	109
- การทำสวนป่ากองกาง	109
- การเผาถ่านกองกาง	113
- แผนผังการผลิตถ่านกองกาง	120
★ ภาพรวมความเปลี่ยนแปลงและสืบเนื่องในกิจการสวนป่า และเผาถ่านที่หมู่บ้านยี่สาร	121
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก	129
★ การให้สัมปทานทำไม้ป่าชายเลนในประเทศไทย	130
★ การใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในการดูแลรักษาป่าชายเลน	139
★ การกำหนดเขตการใช้พื้นที่ป่าชายเลน	141
★ พันธุ์ไม้ป่าชายเลน	143
★ พันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่บ้านยี่สาร	145
★ เกร็ดความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้ไผ่กองกาง	148

บทนำ

องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของระบบนิเวศชายฝั่งทะเลของประเทศไทย คือ ป่าชายเลน ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยทั้งด้านอ่าวไทยและด้านทะเลอันดามัน ระยะเวลาประมาณ 2,600 กิโลเมตร กว่าครึ่งหนึ่งเคยถูกปกคลุมด้วยป่าชายเลน นักวิทยาศาสตร์ที่ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับป่าชายเลนหลายท่านได้เปรียบเทียบความสำคัญและคุณค่าของป่าชายเลนไว้อย่างน่าสนใจ กล่าวคือ

ป่าชายเลน เปรียบเสมือน **“บ้าน”** เป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตทั้งในน้ำและบนบก เป็นแหล่งรวมของพันธุ์ไม้นานาชนิดและสัตว์นานาพันธุ์โดยเฉพาะสัตว์น้ำได้อาศัยวางไข่ ตัวอ่อนได้อาศัยเป็นที่หลบภัยก่อนเติบโตและออกสู่ทะเลต่อไป

ป่าชายเลน เปรียบเสมือน **“ครัว”** ที่ปรุงอาหารปริมาณมหาศาล การย่อยสลายของซากใบไม้ที่ร่วงหล่นทับถมในแต่ละปีสลายตัวเป็นธาตุอาหารสำหรับพืชและสัตว์น้ำนานาชนิดได้เจริญเติบโต

ป่าชายเลน เปรียบเสมือน **“โรงบำบัดน้ำเสีย”** ที่ทรงประสิทธิภาพ

และต้นทุนต่ำ บริเวณชายฝั่งทะเล
เนื่องจากระบบรากและความ
แน่นหนาของพืชพันธุ์ในป่าชายเลน
จะดูดซับและกรองของเสียและ
สิ่งปฏิกูลที่ปะปนมากับน้ำ ทั้งยัง
พอกน้ำเสียให้เป็นน้ำดี ป้องกัน
การพังทลายของดินโดยสร้างราก
ยึดเกาะ

ป่าชายเลน เปรียบเสมือน **“โรงยา”** เนื่องจากพันธุ์พืชและสัตว์หลาย
ชนิดสามารถนำมาใช้เป็นสมุนไพร
รักษาโรคที่ใช้ได้ผลและปราศจาก
ผลข้างเคียง

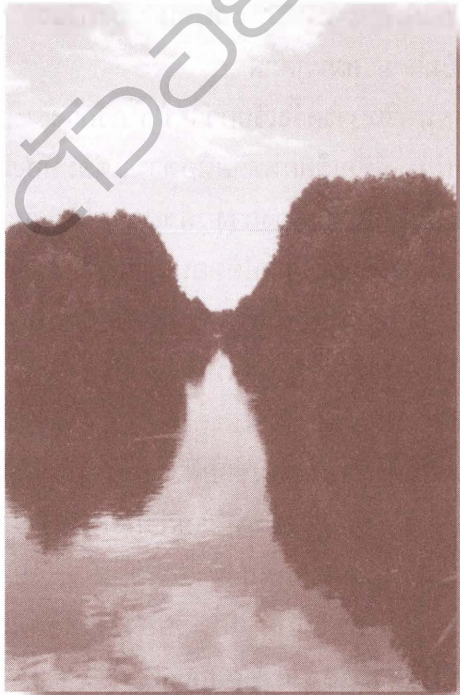
ป่าชายเลน เปรียบเสมือน **“ปอด”** ของชายฝั่งทะเลที่สร้างความสดชื่น
และอากาศบริสุทธิ์ให้แก่ชายฝั่ง
ทะเล

ป่าชายเลน เปรียบเสมือน **“สะพาน”** ที่เชื่อมต่อระหว่างระบบนิเวศบก
กับทะเล เป็นรอยต่อของกระแส
น้ำจืดและน้ำเค็มเกิดเป็นน้ำกร่อย
มีส่วนสร้างสมดุลของระบบนิเวศ
ทั้งระบบด้วย

ป้าชายเลน เปรียบเสมือน “**อู๋ข้าวอู๋น้ำ**” ของราษฎรที่อาศัยบริเวณ
ชายฝั่งทะเลและพื้นที่ใกล้เคียง
เนื่องจากป้าชายเลนอุดมไปด้วย
สัตว์น้ำ พืชอาหาร ที่ยังประโยชน์
ได้อย่างมากมายมหาศาล

ด้วยความสำคัญและคุณค่าของป้าชายเลนดังที่เปรียบเทียบข้างต้น
คงจะไม่เป็นการกล่าวเกินเลยความเป็นจริง ฉะนั้นหากป้าชายเลนต้องถูก
ทำลายเพราะความโลภหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คงเท่ากับมนุษย์กำลังทำลาย
ตัวเองด้วย

มาทำความรู้จักป่าชายเลนกันก่อน

ป่าชายเลน (Mangrove Forest)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลยาวกว่า 2,600 กิโลเมตรตั้งแต่ภาคตะวันออก ภาคกลาง เรื่อยไปจนถึงภาคใต้ทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน มีลักษณะของชายฝั่งแตกต่างกันหลายหลายรูปแบบ บางช่วงเป็นหน้าผาสูงชัน บางช่วงเป็นชายหาดทั้งหาดทราย หาดหิน และหาดเลน มีพืชพันธุ์ขึ้นอยู่มากมายหลากหลายชนิด แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์มากมายมหาศาล

ป่าชายเลนหรือบางครั้งเรียกว่า ป่าโกงกาง เนื่องจากมีไม้โกงกางขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น มีชื่อเรียกหลายชื่อตามแต่ละท้องถิ่นที่พบป่าชายเลน ภาคกลางเรียกป่านิดนี้ว่า ป่าโกงกาง ส่วนภาคใต้ เรียกว่า ป่าพังกา ซึ่งไม้พังกา คือ ไม้โกงกางนั่นเอง ภาคใต้ตอนล่างเรียกเป็นภาษามลายูว่า ฮูต-บากา มาจากคำ 2 คำคือ ฮูต แปลว่า ป่า ส่วนคำว่า บากา แปลว่า เพลาน ซึ่งรวมแล้วหมายถึง ป่าซึ่งมีไม้ใช้สำหรับเพลาน ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า **Mangrove Forest** มาจากภาษาโปรตุเกสว่า “**Mangue**” หมายถึง พืชที่ขึ้นอยู่ตามดินเลนหรือดินโคลนตามชายฝั่งทะเล บางครั้งเรียก **Intertidal Forest** หมายถึง ป่าที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลระหว่างน้ำทะเลขึ้นสูงสุดและน้ำทะเลลงต่ำสุด นอกจากนี้ยังมีชื่อเรียกเป็นภาษาท้องถิ่นของแต่ละประเทศอีก เช่น ประเทศมาเลเซีย เรียกว่า **Manggi-Manggi** ส่วนประเทศที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า **Manglier**

ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่ประกอบด้วยพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์
หลากหลายชนิด ซึ่งดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นดินเลน มี
น้ำเค็มและน้ำกร่อยท่วมถึง โดยเฉพาะตามแนวชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ
ลำคลอง ทะเลสาบ ปากอ่าว และบริเวณรอบเกาะ พบได้ทั่วไปในเขตร้อน
แถบเส้นศูนย์สูตร คือ ช่วงระหว่างเส้นรุ้ง (Latitude) ที่ 27 องศา 30 ลิปดา
เหนือและใต้เท่านั้น

ป่าชายเลนพบได้ตามชายฝั่งบริเวณปากแม่น้ำ ทะเลสาบ ปากอ่าว
และเกาะต่างๆ ของประเทศเขตร้อน ป่าชายเลนเป็นที่รวมพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์
ที่หลากหลาย พื้นที่ป่าชายเลนทั่วโลกรวมกันประมาณ 113.4 ล้านไร่
กระจายอยู่แถบอเมริกาใต้ประมาณ 39.6 ล้านไร่ แถบแอฟริกาประมาณ
21.2 ล้านไร่ และแถบเอเชียประมาณ 52.6 ล้านไร่ หรือประมาณ 47
เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งมีมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเขตร้อนใน
ส่วนอื่นๆ ของโลก

ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื่องจากเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างบกกับทะเล ซึ่งพบได้บริเวณปากแม่น้ำต่างๆ พื้นที่เป็นดินโคลนอันเกิดจากการที่กระแสน้ำพัดพามาตกตะกอน มีสังคมพืชที่มีลักษณะเฉพาะที่สามารถเจริญเติบโตได้ทั้งน้ำจืดน้ำเค็ม เช่น แสม โกงกาง ตะบูน ฝาด ซึ่งเป็นพืชกลุ่มใหญ่ในพื้นที่ชนิดนี้

ในทางกายภาพนั้นป่าชายเลนทำหน้าที่เหมือนกำแพงขวางกั้นคลื่นลมป้องกันการพังทลายของแผ่นดิน และช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศ คือ เศษซากใบไม้ที่หล่นทับถมในป่าชายเลนจะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ทั้งแบคทีเรียและเชื้อรา ลิ่งมีชีวิตรเล็ก ๆ นี่เป็นจุดเริ่มต้นของห่วงโซ่อาหาร ซากที่ถูกย่อยสลายแล้วจะละลายปะปนกับน้ำเป็นอาหารของสัตว์น้ำเล็กๆ เช่น แพลงก์ตอน ไล่เดือนทะเล จากนั้นลูกกุ้ง หอย ปู ปลาจะกินแพลงก์ตอน และปลาใหญ่กินปลาเล็ก ป่าชายเลนจึงเหมือนเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนก่อนจะเติบโตและออกหากินในท้องทะเล และยังเป็นแหล่งอาหาร และหลบภัยยามอากาศแปรปรวน ได้ยังประโยชน์แก่มนุษย์และระบบนิเวศธรรมชาติ

สำหรับประเทศไทยสามารถจำแนกป่าชายเลนโดยแยกตามลักษณะพื้นที่และระดับการท่วมถึงของน้ำทะเล แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. Basin Forest เป็นป่าชายเลนติดแผ่นดินใหญ่ ได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลน้อยมาก

2. Riverine Forest เป็นป่าชายเลนที่ขึ้นอยู่บริเวณฝั่งแม่น้ำใหญ่ๆ ที่ติดกับอ่าว ทะเล ทะเลสาบ ป่าประเภทนี้มีการขึ้นลงของน้ำทะเลสม่ำเสมอ

3. Fringe Forest เป็นป่าชายเลนที่ขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเลติดกับผืนแผ่นดินใหญ่ และมีน้ำทะเลท่วมถึงเป็นประจำทุกวัน

4. Overwash Forest เป็นป่าชายเลนที่ขึ้นอยู่บนเกาะเล็กๆ ถูกน้ำทะเลท่วมหมด เมื่อน้ำขึ้นสูงสุด

ประวัติการค้นพบป่าชายเลน

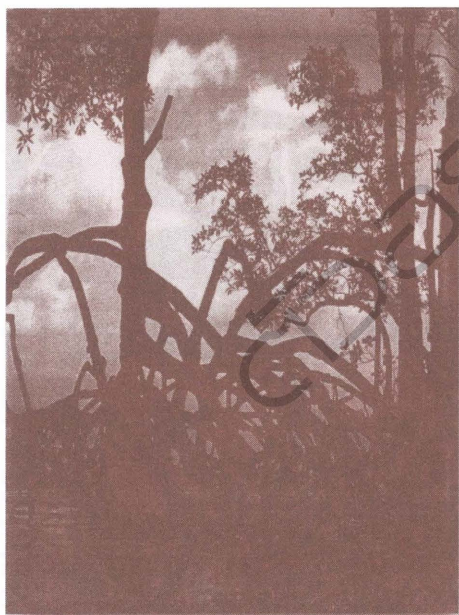
ป่าชายเลนเป็นสังคมพืชที่กำเนิดและมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน แต่เพิ่งจะเป็นที่รู้จักในช่วงประวัติศาสตร์ไม่กี่ร้อยปีที่ผ่านมา ตามบันทึกของโคลัมบัส นักเดินเรือผู้ค้นพบแผ่นดินอเมริกา เมื่อครั้งเดินเรือไปถึงอ่าวบาตาบาโนทางฝั่งตะวันตกของประเทศคิวบา ในปี ค.ศ. 1494 บันทึกโคลัมบัสบรรยายไว้ว่า

คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส
ค.ศ. 1451-1506

“ในขณะที่ข้าพเจ้าเล่นเรือไปตามอ่าวบาตาบาโน ข้าพเจ้าได้พบเห็นต้นไม้ชนิดหนึ่งขึ้นเป็นแถวเป็นแนวอยู่ตามชายฝั่ง มีลำต้นสูงใหญ่ มีรากยื่นออกมาจากลำต้นโค้งลงสู่ดิน มีผลเป็นฝักห้อยตามปลายกิ่ง ขึ้นอยู่หนาแน่นจนแมวกก็ไม่อาจลอดผ่านได้ นับเป็นป่าที่สวยงามและน่าสนใจมาก”

ต่อมานักเดินเรือชื่อ เซอร์วัลเทอร์ ราเลห์ (Sir Walter Raleigh) ได้เล่นเรือเพื่อค้นหาเกาะเอล โตราโด ก็พบป่าชนิดเดียวกันนี้บริเวณปากแม่น้ำในประเทศตรินิแดดและทوباโก จึงวาดภาพและทำการบันทึกไว้ว่า “ข้าพเจ้าได้พบป่าไม้ชนิดหนึ่ง มีลักษณะประหลาดขึ้นอยู่บริเวณฝั่งแม่น้ำบริเวณนี้ เป็นป่าที่มีต้นไม้ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นมาก มีหอยนางรม (Oyster) เกาะอยู่

มากมายตามกิ่ง ลำต้นและรากไม้ซึ่งงอกออกมาจากลำต้นและโค้งลงดินเลน”

อย่างไรก็ตามในขณะนั้นยังไม่มีการศึกษาวิจัยเรื่องราวของป่าชายเลนอย่างจริงจัง กระทั่งปี ค.ศ. 1878 โบแมน (H.H.M. Bowman) ชาวโปรตุเกส ซึ่งเป็นนักชีววิทยาที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นได้ให้ความสนใจต่อป่าชนิดนี้เป็นพิเศษ

จึงเริ่มลงมือศึกษาค้นคว้าตามบันทึกของนักเดินเรือทั้งสองท่านโดยดูถึงลักษณะสำคัญที่เคยถูกพูดถึง หลังจากทำการสำรวจก็พบต้นไม้ชนิดเดียวกันกับที่เคยพบมา และตั้งชื่อป้าชนิดนี้ว่า “Mangue” ซึ่งมาจากภาษาโปรตุเกส หมายถึง พืชที่ขึ้นอยู่ตามดินเลนชายฝั่ง

ที่ผ่านมาป้าชายเลนได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากนักวิทยาศาสตร์หลายสาขา โดยเฉพาะนักพฤกษศาสตร์และนักสัตวศาสตร์ มีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับป้าชายเลนในประเทศไทยแต่ก่อนไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในวงกว้างนัก จะคุ้นเคยก็แต่คนที่อยู่อาศัยตามชายฝั่งหรือใกล้กับพื้นที่ป้าชายเลน จนกระทั่งมีการสำรวจเพื่อจัดทำกฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากรป้าชายเลนเรื่องราวของป้าชายเลนจึงได้รับการเผยแพร่สู่การรับรู้ของคนทั่วไป

ป้าชายเลนมีอยู่ที่ไหนบ้าง

พื้นที่ป้าชายเลนของโลกทั้งหมดมีประมาณ 113,428,089 ไร่ ซึ่งเกิดกระจัดกระจายอยู่ในเขตร้อน 3 เขตใหญ่ คือ เขตร้อนแถบเอเชียมีพื้นที่ประมาณ 52,229,339 ไร่ หรือ 46.4 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ป้าชายเลนทั้งหมดสำหรับเขตร้อนอเมริกามีพื้นที่ป้าชายเลนทั้งหมดประมาณ 39,606,250 ไร่ หรือ 34.9 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ป้าชายเลนทั้งหมด ส่วนในเขตร้อนแอฟริกามีพื้นที่ป้าชายเลนน้อยที่สุดประมาณ 21,262,500 ไร่ หรือ 18.7 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ป้าชายเลนทั้งหมด

ประเทศที่มีพื้นที่ป้าชายเลนมากที่สุดในเขตร้อนเอเชียและมากที่สุดของโลก คือ ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีพื้นที่ป้าชายเลนถึง 26,568,818 ไร่

สำหรับในเขตร้อนอเมริกาซึ่งรองจาก
ประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ ประเทศ
บราซิล โดยมีพื้นที่ป่าชายเลนประมาณ
15,625,000 ไร่ ส่วนประเทศที่มี
ป่าชายเลนมากที่สุดในเขตร้อนแอฟริกา
คือ ประเทศไนจีเรีย ซึ่งมีพื้นที่ป่า
ชายเลน 6,062,500 ไร่

แผนที่โลกแสดงการกระจายตัว
ของป่าชายเลน

ตารางแสดงพื้นที่ป่าชายเลนของประเทศต่างๆ ในเขตร้อนแต่ละเขตของโลก

ป่าชายเลนในเขตร้อนเอเชีย

ประเทศ	พื้นที่ (ไร่)	ประเทศ	พื้นที่ (ไร่)
บังกลาเทศ	2,812,500	ออสเตรเลีย	7,187,500
อินเดีย	600,000	มาเลเซีย	659,606
ปากีสถาน	2,156,250	ฟิลิปปินส์	1,450,406
ศรีลังกา	25,000	จีน	250,000
พม่า	3,569,284	กัมพูชา	62,500
สิงคโปร์	7,813	เวียดนาม	2,000,000
ไทย	1,227,674	ปาปัวนิวกินี	3,456,250
บรูไน	155,113	พิจิ	283,125
อินโดนีเซีย	26,568,818	ญี่ปุ่น	2,500
นิวซีแลนด์	125,000		
รวมพื้นที่ป่าชายเลนในเขตร้อนเอเชีย 52,559,339 ไร่			

ป่าชายเลนในเขตร้อนอเมริกา

ประเทศ	พื้นที่ (ไร่)	ประเทศ	พื้นที่ (ไร่)
เม็กซิโก	4,125,000	จาเมกา	43,750
คอสตาริกา	250,000	ตรินิแดด	25,000
เอลซัลวาดอร์	281,250	คิวบา	2,500,000
กัวเตมาลา	321,500	กียานา ฟรานซิส	343,750
ฮอนดูรัส	906,250	เฮติ	112,500
นิการากัว	375,000	สาธารณรัฐโดมินิแกน	56,250
ปานามา	3,125,000	ซูรินาเม	718,750
บราซิล	15,625,000	เวเนซุเอลา	1,625,000
โคลัมเบีย	2,750,000	ประเทศอื่นๆ ในหมู่	
เอกวาดอร์	1,118,750	เกาะแคริบเบียน	3,731,250
เปรู	175,000	กายอานา	937,500
เมเล	468,750		
รวมพื้นที่ป่าชายเลนในเขตร้อนอเมริกา 39,606,250 ไร่			

ป่าชายเลนในเขตร้อนแอฟริกา

ประเทศ	พื้นที่ (ไร่)	ประเทศ	พื้นที่ (ไร่)
เซเนกัล	1,056,250	ชาอีร์	321,500
แกมเบีย	375,000	โมซัมบิก	2,843,750
กานา	3,187,500	มาดากัสการ์	1,875,000
เซียร์ราลีโอน	1,062,500	แทนซาเนีย	600,000
ไลบีเรีย	125,000	เคนยา	281,250
แคเมอรูน	1,700,000	โซมาเลีย	125,000
แองโกลา	781,250	ไนจีเรีย	6,062,500
กาบอง	875,000		
รวมพื้นที่ป่าชายเลนในเขตร้อนแอฟริกา 21,262,500 ไร่			

ป่าชายเลนในประเทศไทย

ป่าชายเลนในประเทศไทยสามารถพบได้ตามจังหวัดที่อยู่ชายฝั่งทะเลรวม 23 จังหวัด ในภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ภาคกลาง ได้แก่ ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล

จากการสำรวจโดยกรมป่าไม้ในปี พ.ศ. 2504 ปรากฏว่ามีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมดประมาณ 2,299,375 ไร่ และจากการสำรวจครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2543 มีพื้นที่ป่าชายเลนเหลือเพียง 1,525,997.67 ไร่ การกระจายและปริมาณของพื้นที่ป่าชายเลนในจังหวัดต่างๆของประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่จะมีมากทางภาคใต้ ประมาณ 1,308,099 ไร่ โดยจะพบทั้งด้านฝั่งตะวันออกติดกับอ่าวไทยและฝั่งตะวันตกด้านทะเลอันดามัน ส่วนทาง